

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΙΚΡΩΝ ΖΩΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ και ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΝΙΑΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ: Τελευταία ενημέρωση 16 Μαρτίου 2020

(δείτε το αγγλικό κείμενο στο σύνδεσμο:

<https://wsava.org/news/committees/covid-19-and-pets-what-you-and-your-clients-need-to-know/>)

Ο Νέος Κορωνοϊός και τα Ζώα Συντροφιάς – Συμβουλές προς τα μέλη της WSAVA

Μια επιδημία πνευμονίας του ανθρώπου στην Κίνα, παρουσιάζεται ως ένας παγκόσμιος κίνδυνος δημόσιας υγείας και έχει στρέψει το ενδιαφέρον όλων μας σε έναν νέο κορωνοϊό (SARS-CoV-2). Ο νέος κορωνοϊός ταυτοποιήθηκε μετά τη γνωστοποίηση περιστατικών άγνωστης αιτιολογίας τον Δεκέμβριο του 2019 που διαγνώστηκαν αρχικά στην πόλη Wuhan, πρωτεύουσα της επαρχίας Hubei της Κίνας. Χιλιάδες περιστατικά έχουν ήδη καταγραφεί στην Κίνα και η νόσος έχει ήδη μεταφερθεί μέσω ταξιδιωτών σε πολλές άλλες χώρες. Αρχικά δεν υπήρχαν επαρκή επιστημονικά δεδομένα για τη μετάδοση από άνθρωπο σε άνθρωπο, τις τελευταίες εβδομάδες όμως, η μετάδοση του SARS-CoV-2 από άνθρωπο σε άνθρωπο επιβεβαιώθηκε, όπως δείχνουν νέα περιστατικά ιογενούς πνευμονίας μεταξύ μελών οικογενειών και εργαζομένων στις δομές υγείας μέσω της στενής επαφής.

Τον Ιανουάριο του 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) προσωρινά ονόμασε τον νέο ιό 2019-nCoV. Στις 11 Φεβρουαρίου ο ιός ονομάστηκε SARS-CoV-2 και η ασθένεια που προκαλεί "Coronavirus Disease 2019" (συντομογραφία "COVID-19"). Ενώ περιστατικά της νόσου καταγράφονται καθημερινά στην Κίνα και αλλού, η ακριβής πηγή της επιδημίας παραμένει άγνωστη. Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει καμιά απόδειξη ότι συγκεκριμένο είδος ζώου αποτελεί δεξαμενή του ιού, και περαιτέρω έρευνες βρίσκονται σε εξέλιξη.

Οι κορωνοϊοί ανήκουν στην οικογένεια των *Coronaviridae*. Οι α- και β- κορωνοϊοί συνήθως μολύνουν τα θηλαστικά ενώ οι γ- και δ- κορωνοϊοί συνήθως μολύνουν πτηνά και ψάρια. Ο κορωνοϊός του σκύλου, ο οποίος μπορεί να προκαλέσει ελαφρά διάρροια και ο κορωνοϊός της γάτας, ο οποίος μπορεί να προκαλέσει τη λοιμώδη περιτονίτιδα της γάτας (FIP), είναι και οι δύο α- κορωνοϊοί. Αυτοί οι κορωνοϊοί δεν σχετίζονται με την τωρινή επιδημία. Μέχρι την εμφάνιση του SARS-CoV-2, ο οποίος ανήκει στους β-κορωνοϊούς, ήταν γνωστοί μόνο 6 κορωνοϊοί ικανοί να μολύνουν τον άνθρωπο και να προκαλέσουν αναπνευστική νόσο, συμπεριλαμβανομένου του βαριάς μορφής οξέος αναπνευστικού συνδρόμου τού ιού SARS-CoV (αναγνωρίστηκε το 2002/2003) και του αναπνευστικού συνδρόμου Μέσης Ανατολής του ιού MERS-CoV (αναγνωρίστηκε το 2012). Ο SARS-CoV-2 γενετικά σχετίζεται περισσότερο με τον SARS-CoV απ' ό,τι με τον MERS-CoV, αλλά και οι δύο είναι β-κορωνοϊοί προερχόμενοι από τις νυχτερίδες. Παρότι δεν είναι ακόμα γνωστό αν η COVID-19 θα συμπεριφερθεί με ανάλογο με τις ιώσεις από τους ιούς SARS και MERS τρόπο, οι πληροφορίες από τους δύο αυτούς προγενέστερης ταυτοποίησης κορωνοϊούς μπορεί να επηρεάσουν τις συστάσεις που αφορούν την COVID-19.

Τις τελευταίες εβδομάδες έχει γίνει μεγάλη πρόοδος στην αναγνώριση της ιϊκής αιτιολογίας, στην απομόνωση του ιού και στην ανάπτυξη διαγνωστικών εργαλείων. Παρόλα αυτά, υπάρχουν ακόμα σημαντικά αναπάντητα ερωτήματα.

Οι πιο πρόσφατες πληροφορίες και συμβουλές για τη μόλυνση του ανθρώπου μπορούν να βρεθούν στους ιστότοπους που ακολουθούν:

- **World Health Organization (WHO)** <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>
- **Centers for Disease Control and Prevention (CDC)** <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/index.html>

Οι πιο πρόσφατες πληροφορίες σχετικά με την υγεία των ζώων μπορούν να βρεθούν στον ιστότοπο που ακολουθεί:

- **World Organisation for Animal Health (OIE)** <https://www.oie.int/scientific-expertise/specific-information-and-recommendations/questions-and-answers-on-2019-novel-coronavirus/>

Ανταποκρινόμενες στην αύξηση των κρουσμάτων, η Επιστημονική Επιτροπή και η Επιτροπή Ενιαίας Υγείας της Παγκόσμιας Κτηνιατρικής Εταιρείας Μικρών Ζώων, ετοίμασαν την παρακάτω λίστα, συχνών ερωτήσεων και απαντήσεων, για τις επιστημονικές εταιρείες μέλη τους, σε συνεργασία με ανεξάρτητους επιστήμονες Ενιαίας Υγείας από όλο τον κόσμο. Υπάρχουν αναφορές σχετικά με εγκατάλειψη κατοικίδιων στην Κίνα και ελπίζουμε ότι αυτές οι πληροφορίες θα χρησιμεύσουν στους κτηνιάτρους παγκοσμίως, ώστε να αντιμετωπίσουν τις ανησυχίες των πελατών τους.

Πώς μπορώ να προστατεύσω τον εαυτό μου και το προσωπικό της κλινικής μου;

Επισκεφθείτε τη σελίδα COVID-19 Προφύλαξη και Θεραπεία του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC), για να μάθετε πώς να προστατεύεστε από αναπνευστικά νοσήματα, όπως η νόσος COVID-19 (<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/prepare/prevention.html>)

Μπορεί SARS-Cov-2 να μολύνει ζώα;

Μέχρι τώρα υπάρχουν περιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία ότι τα ζώα συντροφιάς μπορούν να μολυνθούν με τον ιό SARS-Cov-2 και καμία απόδειξη ότι κατοικίδιοι σκύλοι ή γάτες μπορούν να είναι πηγή μόλυνσης για άλλα ζώα ή ανθρώπους. Η κατάσταση είναι ταχέως εξελισσόμενη και οι πληροφορίες θα ανανεώνονται μόλις είναι διαθέσιμες.

Πρέπει να αποφεύγω την επαφή με κατοικίδια ή άλλα ζώα αν νοσώ από COVID-19;

Το Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (CDC) συστήνει τα ακόλουθα: “Πρέπει να περιορίσετε την επαφή με κατοικίδια και άλλα ζώα αν είστε ασθενής από COVID-19, όπως ακριβώς θα πρέπει να κάνετε και με τους ανθρώπους γύρω σας. Παρότι δεν υπάρχουν ακόμα αναφορές ότι κατοικίδια ή άλλα ζώα ασθενούν από COVID-19, συστήνεται οι ασθενείς με COVID-19 να περιορίζουν τις επαφές τους με ζώα, μέχρι να υπάρξουν νεότερες πληροφορίες για τον ιό. Όταν είναι δυνατό, κάποιο άλλο μέλος της οικογενείας σας θα πρέπει να φροντίζει τα ζώα σας όσο είστε άρρωστος. Όταν είστε ασθενής με COVID-19, αποφύγετε την επαφή με το κατοικίδιό σας, όπως χάδια, παιχνίδια, να σας φιλά ή να σας γλείφει ή να μοιράζεστε την τροφή τους. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, να πλένετε τα χέρια σας πριν και μετά την επαφή με το κατοικίδιο και να φοράτε προστατευτική μάσκα”. Παρακαλούμε για νεότερες πληροφορίες να επισκέπτεστε την ιστοσελίδα του CDC, <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/faq.html>

Αν το κατοικίδιό μου έχει έρθει σε επαφή με ασθενή με COVID-19, μπορεί να μεταδώσει τη νόσο σε άλλους ανθρώπους;

Παρότι δεν γνωρίζουμε ακόμη με σιγουριά, υπάρχουν περιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία ότι τα ζώα συντροφιάς μπορούν να μολυνθούν ή να μεταδώσουν COVID-19. Επίσης δεν γνωρίζουμε αν μπορούν να νοσήσουν από τον νέο αυτόν κορωνοϊό. Επιπρόσθετα, μέχρι τώρα δεν υπάρχει καμία απόδειξη ότι τα ζώα συντροφιάς μπορούν να αποτελέσουν πηγή μόλυνσης των ανθρώπων. Η κατάσταση είναι ταχέως εξελισσόμενη και οι πληροφορίες θα ανανεώνονται μόλις είναι διαθέσιμες.

Τι πρέπει να κάνω αν το κατοικίδιό μου αναπτύξει ανεξήγητη νόσο ενόσω βρισκόταν στο περιβάλλον ασθενούς με διαγνωσμένη COVID-19;

Δεν γνωρίζουμε ακόμη αν τα ζώα συντροφιάς μπορούν να μολυνθούν από τον SARS-Cov-2 ή να νοσήσουν από COVID-19. Αν το ζώο σας αναπτύξει μια ανεξήγητη νόσο και έχει εκτεθεί σε άνθρωπο με COVID-19, ενημερώστε τον ιατρό που παρακολουθεί τον ασθενή. Αν στην περιοχή σας υπάρχει κτηνίατρος δημόσιας υγείας, ο ιατρός θα συμβουλευτεί αυτόν ή κάποιον άλλο αρμόδιο λειτουργό υγείας. Αν ο κτηνίατρος δημόσιας υγείας ή άλλος λειτουργός δημόσιας υγείας σας συμβουλέψει να μεταφέρετε το κατοικίδιό σας σε κτηνιατρική κλινική, καλέστε την κλινική πριν πάτε για να τους ενημερώσετε ότι πρόκειται να προσκομίσετε ένα ζώο που έχει εκτεθεί σε άνθρωπο με COVID-19. Αυτό θα δώσει χρόνο στην κτηνιατρική κλινική να προετοιμάσει χώρο απομόνωσης. Μη μεταφέρετε το ζώο σε κτηνιατρική κλινική, παρά μόνο μετά από συμβουλή λειτουργού δημόσιας υγείας.

Ποιες είναι οι ανησυχίες μας σχετικά με κατοικίδια που έχουν έρθει σε επαφή με ανθρώπους που έχουν μολυνθεί με αυτόν τον ιό;

Αν και η COVID-19 φαίνεται ότι αναδύθηκε από ζωϊκή πηγή, τώρα διασπείρεται από άνθρωπο σε άνθρωπο. Η μετάδοση από άτομο σε άτομο πιστεύεται ότι γίνεται κυρίως με τα αναπνευστικά μικροσταγονίδια που παράγονται όταν ένας μολυσμένος άνθρωπος βήχει ή φταρνίζεται. Μέχρι και τώρα, δεν είναι ξεκάθαρο πόσο εύκολα ο ιός μεταδίδεται μεταξύ ανθρώπων. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι υπάρχουν περιορισμένες ενδείξεις ότι κατοικίδια ζώα, συμπεριλαμβανομένου του σκύλου και της γάτας, μπορούν να μολυνθούν από SARS-Cov-2.

Παρότι δεν υπάρχει καμία απόδειξη ότι τα κατοικίδια παίζουν ρόλο στην επιδημιολογία της COVID-19, η σχολαστική υγιεινή των χεριών πρέπει να εφαρμόζεται από το σύνολο των κλινικών ομάδων κατά την εργασία τους, ειδικά αν περιθάλπουν ζώο που έχει έρθει σε επαφή με μολυσμένο άνθρωπο.

Τι πρέπει να κάνω με τα κατοικίδια σε περιοχές που ο ιός είναι ενεργός;

Μέχρι τώρα υπάρχουν περιορισμένα αποδεικτικά στοιχεία ότι τα κατοικίδια μπορούν να μολυνθούν από τον νέο κορωνοϊό. Παρότι δεν υπάρχουν αναφορές κατοικίδιων ή άλλων ζώων που έχουν αρρωστήσει από COVID-19, μέχρι να μάθουμε περισσότερα, οι ιδιοκτήτες σκύλων πρέπει να αποφεύγουν επαφές με ζώα τα οποία τους είναι άγνωστα και πάντα να πλένουν τα χέρια τους πριν και μετά την ενασχόλησή τους με αυτά. Αν οι ιδιοκτήτες είναι ασθενείς COVID-19, πρέπει να αποφεύγουν την επαφή με ζώα στο νοικοκυριό τους. Αν αυτό δεν είναι δυνατό, να πλένουν τα χέρια τους πριν και μετά την επαφή με το κατοικίδιο και να φορούν προστατευτική μάσκα προσώπου.

Πρόκειται για ταχέως εξελισσόμενη κατάσταση και η πληροφόρηση θα ανανεώνεται κάθε φορά που υπάρχουν νέες πληροφορίες

Πρέπει οι κτηνίατροι να ξεκινήσουν να εμβολιάζουν τους σκύλους έναντι του κορωνοϊού του σκύλου λόγω του κινδύνου από τον SARS-CoV-2;

Τα εμβόλια για τον κορωνοϊό του σκύλου που είναι διαθέσιμα σε μερικά μέρη του κόσμου προφυλάσσουν ενάντια στην εντερική λοίμωξη και ΔΕΝ έχουν αδειοδοτηθεί για προστασία ενάντια αναπνευστικών λοιμώξεων. Οι κτηνίατροι ΔΕΝ πρέπει να χρησιμοποιούν τα εμβόλια αυτά στη δίνη της τωρινής επιδημίας νομίζοντας ότι προσφέρουν κάποια διασταυρούμενη προστασία ενάντια στην COVID-19. Δεν υπάρχει **απολύτως καμία απόδειξη** ότι εμβολιάζοντας σκύλους με τα εμπορικά διαθέσιμα εμβόλια θα προσφέρουν διασταυρούμενη προστασία ενάντια στην COVID-19, μιας και οι εντερικοί και αναπνευστικοί ιοί είναι ξεκάθαρα διαφορετικές παραλλαγές κορωνοϊών. Δεν υπάρχουν εμβόλια διαθέσιμα σε καμία αγορά για αναπνευστική λοίμωξη του σκύλου από κορωνοϊό (πληροφορία από την Ομάδα Κατευθυντήριων Οδηγιών Εμβολιασμών της Παγκόσμιας Κτηνιατρικής Εταιρείας Μικρών Ζώων).

Ποια είναι η απάντηση της Παγκόσμιας Κτηνιατρικής Εταιρείας Μικρών Ζώων σε αναφορές ότι σκύλος “μολύνθηκε” με SARS-CoV-2 στο Hong Kong;

Αναφορές από το Hong Kong υποδεικνύουν ότι ο κατοικίδιος σκύλος ενός ασθενούς ανθρώπου βρέθηκε μετά από έλεγχο ρουτίνας «ελαφρά θετικός» στον SARS-CoV-2. Ο σκύλος, ο οποίος δεν εμφάνισε κανένα σχετικό κλινικό σύμπτωμα, απομακρύνθηκε από την πιθανή πηγή μόλυνσης, την οικία του ιδιοκτήτη, στις 26 Φεβρουαρίου και παρέμεινε σε καραντίνα. Επανεξετάστηκε μετά από παραμονή του σε καραντίνα για να διαπιστωθεί αν είχε πραγματικά μολυνθεί ή αν απλά το στόμα και η μύτη του είχαν επιμολυνθεί με SARS-CoV-2 από το οικιακό περιβάλλον.

Το Hong Kong SAR Agriculture, Fisheries and Conservation Department (AFCD) ανέφερε ότι εξετάστηκαν ρινικά και στοματικά δείγματα, καθώς επίσης και δείγματα απευθυνόμενου και κοπράνων του συγκεκριμένου σκύλου. Στις 26 και 28 Φεβρουαρίου τα στοματικά και ρινικά

δείγματα ήταν θετικά, ενώ στις 2 Μαρτίου μόνο τα ρινικά ήταν θετικά. Τα δείγματα απευθυνόμενα και κοπράνων ήταν αρνητικά και στις τρεις δειγματοληψίες. Οι εξετάσεις αφενός στα δημόσια κτηνιατρικά εργαστήρια (AFCD) αλλά και στα διαπιστευμένα από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας για τον ανθρώπινο CoV διαγνωστικά εργαστήρια του Πανεπιστημίου του Hong Kong (HKU), ανίχνευσαν χαμηλό ιικό φορτίο στα ρινικά και στοματικά δείγματα. Και τα δύο εργαστήρια χρησιμοποίησαν τη μέθοδο real time RT-PCR και τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπήρχε στα δείγματα μικρή ποσότητα RNA του ιού SARS-CoV-2. Δεν κατέδειξαν όμως αν τα δείγματα περιείχαν άθικτα σωματίδια του ιού τα οποία είναι μολυσματικά ή μόνο τεμάχια του RNA του, τα οποία δεν είναι μολυσματικά.

Το έγγραφο του AFCD αναφέρει ότι το “ελαφρώς θετικό” αποτέλεσμα του ρινικού δείγματος που λήφθηκε 5 ημέρες μετά την απομάκρυνση του σκύλου από την πιθανή πηγή μόλυνσης υποδηλώνει ότι ο σκύλος έχει μια χαμηλού επιπέδου λοίμωξη και είναι πιθανό να αποτελεί περιστατικό μετάδοσης από άνθρωπο σε ζώο. Η αλληλουχία γονιδίων του SARS-CoV-2 από το σκύλο και των κοντινών επαφών ανθρώπων που επιβεβαιώθηκαν θετικοί, έδειξαν ότι οι ιικές αλληλουχίες ήταν παρόμοιες, γεγονός που δείχνει ότι ο ιός πιθανότατα μεταφέρθηκε από τα μολυσμένα άτομα στο σκύλο.

Λήφθηκε δείγμα αίματος του σκύλου στις 3 Μαρτίου για ορολογικό έλεγχο και το αποτέλεσμα ήταν αρνητικό. Ο AFCD αναφέρει ότι ο αρνητικός ορολογικός έλεγχος δεν είναι δυνατό να ερμηνευτεί ως μη μόλυνση του σκύλου από τον ιό. Είναι γνωστό ότι σε μερικές ασυμπτωματικές ή ελαφριές μορφές λοίμωξης του ανθρώπου με άλλους τύπους κορωνοϊών, αντισώματα δεν παράγονται πάντα. Είναι επίσης ακόμα όχι απίθανο στα πρώιμα στάδια των λοιμώξεων να υπάρχει αρνητικό ορολογικό αποτέλεσμα καθώς είναι δυνατό να χρειαστούν 14 ή και περισσότερες ημέρες για να ανιχνευτούν μετρήσιμα επίπεδα αντισωμάτων. Νέο δείγμα αίματος θα ληφθεί αργότερα για περαιτέρω έλεγχο και ο AFCD θα συνεχίσει να παρακολουθεί το σκύλο.

Ο AFCD τονίζει με έμφαση ότι μέχρι τώρα δεν υπάρχουν στοιχεία ότι τα κατοικίδια ζώα μπορούν να αποτελέσουν πηγή μόλυνσης με SARS-CoV-2 ή ότι μπορεί να νοσήσουν. Πέραν της τήρησης των βασικών κανόνων υγιεινής, οι ιδιοκτήτες δεν πρέπει να ανησυχούν υπερβολικά και σε καμιά περίπτωση να εγκαταλείπουν τα κατοικίδια τους.

Η Παγκόσμια Κτηνιατρική Εταιρεία Μικρών Ζώων (WSAVA) προτρέπει τους ιδιοκτήτες κατοικίδιων σε περιοχές με κρούσματα COVID-19 να ακολουθούν τις πληροφορίες του συμβουλευτικού αυτού εγγράφου, συμπεριλαμβανομένου του πλυσίματος των χεριών κατά την επαφή τους με τα ζώα τους και επιπλέον, αν νοσούν, να φορούν προστατευτικές μάσκες προσώπου.

Η κατάσταση είναι ταχέως εξελισσόμενη και οι πληροφορίες θα ανανεώνονται μόλις είναι διαθέσιμες.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Η Παγκόσμια Κτηνιατρική Εταιρεία Μικρών Ζώων αναγνωρίζει ότι όλες οι συστάσεις δεν είναι εφαρμόσιμες σε όλες τις περιοχές σε κάθε στιγμή, αλλά εξαρτώνται από τον επιδημιολογικό κίνδυνο και τη μείωση του κινδύνου στην περιοχή. Η Παγκόσμια Κτηνιατρική Εταιρεία Μικρών Ζώων ενθαρρύνει τους κτηνιάτρους να είναι σε στενή επαφή και να ακολουθούν τις κατευθύνσεις των τοπικών κτηνιατρικών αρχών.

